

OPONENTSKÝ POSUDEK

na bakalářskou skladbu a písemnou práci Darji Kukal Moiseevy

Darja Kukal Moiseeva si zvolila pro svou diplomní skladbu formu instrumentálního koncertu se sólovou trubkou. Po určitých peripetiích, které jsou nám na katedře známy, se ujal sólového partu Walter Hofbauer, kterému je také dílo věnováno. A musím říci, že to byla skvělá volba. Sólista hrál dílo s nasazením, vnitřním zaujetím, technicky bravurně a hlavně přesvědčivě. Rád bych na úplný začátek předeslal, že Darja během tří let svého bakalářského studia vykonala strmý kompoziční vývoj jak ve svém uvažování, tak i po kompozičně řemeslné stránce a předložená partitura je toho nepochybným důkazem

Zhruba patnáctiminutová kompozice je rozdělena asymetricky do dvou vět: delší pomalé (Meditation) a kratší rychlé (Scherzo). Tektonicky působí **Concerto for Trumpet and Orchestra** (v angličtině píšeme v názvu velká písmena) přesvědčivě, i když bych si dokázal představit, že by autorka mohla určitými strategiemi působení díla ještě více umocnit. Následující řádky nejsou míněny jako výtky chyb, spíše se jedná o impulzy k dalšímu promýšlení.

První podnět se týká budování napětí. První věta je velmi vypjatá, přičemž druhá je sice scherzem, ale takovým velmi dramatickým, jež v závěru směřuje ke gradaci. Domnívám se, že kdyby konec první věty dal posluchači déle vydechnout a zažít pocit uvolnění, tak by úplný závěr druhé věty vyzněl ještě přesvědčivěji a subjektivně “více”. Druhý podnět navazuje. Sazba je na mnoha místech dosti hustá, snad s vědomím, že trubka se prosadí téměř za každých okolností. Samozřejmě, že ve skladbě jsou i řidká místa, ale celkový dojem je spíše hutný. Také trubka je, podle mého názoru, v partituře přespříliš vypjatá směrem do vyšších poloh. Ne nadarmo autorka pro premiérové uvedení několik míst upravila a myslím, že už to málo bylo ku prospěchu věci. Jako by se Darja obávala být jemná, střídmá, jakoby se bála, že nebude dostatečně “moderní”, ale to je možná jen můj pocit. Třetí podnět bych přidal jako takové malé pošťouchnutí ohledně fugata v druhé větě. Zdálo se mi, podle prezentace na semináři, že je na toto místo autorka hrdá, a přesto jej paradoxně považuji za nejslabší část celé skladby, působící neosobitě, “univerzálně”. Myslím, že dnes některé “osvědčené” postupy bez osobité aktualizace a nového promýšlení ztrácejí na

poutavosti. Za nejpůsobivější považuji část první věty mezi písmeny D a F (i když bych si odpustil tak dlouhý úsek v nejvyšší poloze).

Partitura je zpracována pečlivě, bohužel autorce utekly některé chyby v legendě. Dále uvádí, že posuvka platí po celý takt, ale přitom hned v prvním taktu – úseku bez metra s taktovým označením X, posuvky píše ke každé notě. To jsou samozřejmě detaily.

Přeji Darje, aby pokračovala ve svém skladatelském vývoji s takovou intenzitou, jakou nasadila v průběhu bakalářského studia i nadále a hlavně, aby se nebála být svá.

Písemná práce Darji Kukal Moiseevy nese název **Trubka jako koncertantní nástroj z pohledu skladatele**. Je členěna do tří kapitol: *1. Komponování pro trubku, 2. Práce s trubkou a orchestrem v trubkových koncertech 20. a 21. století, 3. Vlastní kompozice: Koncert pro trubku a orchestr*. Kapitoly jsou orámovány úvodem a závěrem, následuje soupis pramenů a použité literatury a poté přílohy. Zde bych jen upozornil na to, co jsou prameny a literatura. Partitury jsou pro nás prameny. U Pakhmutové schází vydavatel a předpokládám, že originální titul je rusky. Všechny knihy, které Darja uvádí nejsou pramenné povahy, ale jsou použitou literaturou. Zde mě překvapuje, že schází Rychlíkova Instrumentace. Považoval bych ji za více relevantní zdroj než Modrovy Hudební nástroje. V internetových zdrojích nevidím nejmenší důvod, proč by medailonky skladatelů nemohly být čerpány z databáze Grove Online namísto Wikipedie. Bývá zvykem seřadit seznamy podle abecedy.

Celkový počet stran práce je značný, přičemž ovšem textová část je spíše na spodní hranici povinného rozsahu. Většinu práce tak zaujímají především ukázky partitur analyzovaných děl. Nejsem si jist, jestli jsou tyto ukázky ve všech případech skutečně vypovídající. Na rozsah práce neupozorňuji proto, že bych měl výtky k množství textu, vždyť je to přeci jen “doplňková” písemná práce. Zamyslel bych se ale nad tím, jestli takto zpracované téma nevede nutně buď k uvádění řady zcela zjevných skutečností, nebo zjednodušujících tvrzení. Druhým nebezpečím je neoddělení vlastního pohledu na věc od obecné roviny. V obou případech mám na mysli tvrzení typu “Pokud si za sólový nástroj skladatel vybere například hoboj, bude muset

instrumentovat orchestr jiným způsobem než kupříkladu u trubky.” (s.13) “Při kompozici pro sólový nástroj s orchestrem nabízí trubka jako sólový nástroj v instrumentaci daleko větší možnosti než kupříkladu sólový smyčcový nástroj nebo dřevěný dechový.” (s.17) “Fakt, že skladatel nastolí určité paradigma, může zastávat v první řadě funkci formální” (s.33). Takovými větami je práce protkána a nejsou zcela nepravdivé, zároveň ovšem nemají obecnou platnost, nebo platí jen v určitém kontextu či za předpokladu nějakého skladatelského záměru.

Dále bych upozornil na důležitost akademických zásad nakládání se zdroji. Např. úsek “Už z přírodních zákonů se dá tušit, že kus maximálně rozvibrovaného dřevěného materiálu nevydá nejspíš tolik síly jako rezonující tvorově shodný kus materiálu kovového. Dynamický ambit je tedy u žesťových nástrojů poněkud rozevřenější” (s.14) je přesnou citací z Hyblerovy práce o dechových nástrojích. Moiseeva na práci odkazuje, ale úsek by měl být v uvozovkách. Navíc je tato informace poněkud zavádějící a původně jsem ji Darje vytýkal jako nepřesnou formulaci, protože mě nenapadlo se do Hyblerovy práce podívat. Nepovažuji to za záměr, spíše se jedná o opomenutí, ale v akademickém prostředí je to ošemetné.

V textu práce je minimum překlepů a gramatických chyb, když pominu slova odvozená od pojmu “syrrytmie” vytrvale psaná s jedním R. Jazyk ale není moc obratný. Samozřejmě chápu, že čeština není Darjiným rodným jazykem. Má můj obdiv, jak dobře se česky naučila. Na řadě míst je to o vhodnosti a citu pro význam slov: *výhoda trubky* místo vlastnost, dynamické rozpětí není *vyšší* ale větší, *decibelová vlastnost* neexistuje, asi se jedná o dynamický rozsah, skladatel *nevyužívá kompoziční práci*, ale kompoziční techniku či strategii, *kompoziční způsob* je velmi zvláštní spojení, asi bych psal raději způsob kompoziční práce. Občas, ale neobratnost úplně zamlží význam, jako např. “Hudba tohoto žánru bývá někdy označována jako třetí proud nebo “vyšší populár” podle Schullerovy definice” (s.21) (Schullerova definice se netýká vyššího populáru, ale třetího proudu) nebo “Melodickou linku si podává sólová trubka s nástroji v orchestru... Také zohledňuji i pasáže, kdy sólová trubka nebo naopak orchestr přebírá linku toho druhého.” (s.23) (Jaký je v tom rozdíl?). Je zde ale několik vyslovených nepřesností: *milostný hobo* není ten stejný nástroj jako anglický roh, *polystratofonní* je asi neexistujícím pojmem, předpona poly– je nadbytečná, protože již “stratofonní” v sobě obsahuje mnohost současně znějících pásem, *melodickou prodlevu* bych nahradil raději

figurou nebo ostinátem, dále téměř všude, kde se hovoří o *akustickém hledisku* se jedná o percepci, atd.

Velmi si cením toho, že se diplomantka snažila o utřídění informací. Škoda, že se nedostala více k nalezení vlastního pohledu na problematiku. Myslím, že by to bývalo bylo to nejcennější. V závěru práce Darja Kukal Moiseeva konstatuje, že “kompoziční způsoby” které v práci porovnávala (Tomasi, Turnage, Jolivet, Pakhmutova a její vlastní kompozice) se za staletí nezměnily a musí tedy zastávat i další význam, tedy formální a tektonický. Já dodávám: Jak by se mohly změnit, když vybrané principy jsou tak elementární a analyzovaná díla v podstatě klasicky pojatá? Přeci záleží hlavně na tom, jaký má autor záměr. Tak nějak jsem měl z práce pocit (a omlouvám se, kdyby to vyznělo nepatříčně), že Darja hledá, jak je to správně. Obecné správné v umění neexistuje, bohudík. Přeji Darje, aby utřídění myšlenek a pojmů, o které se v práci pokusila, bylo stupínkem od kterého se bude moci odrazit k vlastním idejím a osobitým kompozičním strategiím ve svém dalším kompozičním snažení.

Kompozici navrhuji hodnotit stupněm **B**

Doplňkovou písemnou práci navrhuji hodnotit stupněm **C**

V Praze 13.6.2022

doc. MgA. Slavomír Hořínka, Ph.D.